

แนวทางการพัฒนาการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
Guidelines for the Excellence Management of Large Primary Schools
Under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 1

สุธัญญา แพบัว¹ และ กิจพิณัฐ อุสาโห²

Suthunya Phearbua¹ and Kitpinit Usaho²

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

¹Education Administration Program, Eastern Asia University

²บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

²School of Graduate Studies, Eastern Asia University

Received: September 4, 2025

Revised: September 22, 2025

Accepted: September 23, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยผสมผสานวิธีมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความเป็นเลิศ (2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารความเป็นเลิศ และ (3) เพื่อประเมินแนวทางการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร 6 คน และครู 186 คน รวม 192 คน ได้รับการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบประเมินแนวทางการพัฒนา เครื่องมือเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ วิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากสูงสุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้ ด้านมุ่งเน้นผู้เรียนผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการวัด วิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ด้านการปฏิบัติการ ด้านบุคลากร ด้านกลยุทธ์ ด้านการนำองค์กร และด้านผลลัพธ์ (2) แนวทางการพัฒนาทั้งหมด 7 ด้าน 43 แนวทางการปฏิบัติ ได้แก่ ด้านการนำองค์กร มีแนวทางการปฏิบัติจำนวน 6 ข้อ ด้านกลยุทธ์ มีแนวทางการปฏิบัติจำนวน 6 ข้อ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย มีแนวทางการปฏิบัติจำนวน 7 ข้อ ด้านการวัด วิเคราะห์และการจัดการความรู้ มีแนวทางการปฏิบัติจำนวน 6 ข้อ ด้านบุคลากร แนวทางการปฏิบัติจำนวน 6 ข้อ ด้านการปฏิบัติการ แนวทางการปฏิบัติจำนวน 5 ข้อ และด้านผลลัพธ์ แนวทางการปฏิบัติจำนวน 7 ข้อ และ (3) ผลการประเมินแนวทางมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แนวทาง; การบริหารความเป็นเลิศ; โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่

Abstract

This mixed-method research aimed to study the current and desired state, to study the development guidelines for excellence management, and to evaluate the development guidelines for excellence management in large primary schools under the Office of the Basic Education Commission, Chonburi Area (1) the sample consisted of 6 administrators, 186 teachers, and educational personnel, totaling 192 persons, selected by stratified random sampling. The quantitative instruments included the current and desired conditions questionnaire and the development guidelines assessment form. The qualitative instruments included a semi-structured interview form. Data collection was conducted from questionnaires and self-administered interviews. Quantitative data analysis was performed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and PNI modified. The qualitative data analysis was conducted by content analysis. The research results found that (1) the current and desired state are at the high and highest levels, respectively. The Priority Need Index values are ranked from highest to lowest as follows: Focus on learners and stakeholders; Measurement, analysis and knowledge management; Operations; Personnel; Strategy; Organizational leadership; and Results (2) there are 7 development guidelines in total, with 43 practices, as follows: Leadership, with 6 guidelines; Strategy, with 6 guidelines; Focus on learners and stakeholders, with 7 guidelines; Measurement, analysis and knowledge management, with 6 guidelines; Personnel, with 6 guidelines; Operations, with 5 guidelines; Results, with 7 guidelines. and (3) the evaluation of the development guidelines found that overall, they are at the highest level of appropriateness and feasibility.

Keywords: Guidelines; Excellence Management; Large Primary Schools

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ที่กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและต้องมีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสม (Constitution of the Kingdom of Thailand, 2017) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เน้นการพัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม (National Education Act, 1999) ส่งผลให้การจัดการศึกษาไทยมุ่งลดความเหลื่อมล้ำและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (Office of the Education Council, 2017) เพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว รัฐบาลได้กำหนด แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 เป็นกรอบยุทธศาสตร์ระยะยาวที่

เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 โดยมีเป้าหมายพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ผ่าน 6 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดชีวิต การยกระดับคุณภาพการศึกษา ความมั่นคงทางการศึกษา ความเสมอภาคทางการศึกษา การพัฒนาครู และการบริหารจัดการด้วยธรรมาภิบาล (Ministry of Education, 2017) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้นำเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of Basic Education Commission Quality Award : OBECQA) ซึ่งพัฒนาจากเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) และรางวัลคุณภาพแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (MBNQA) มาใช้เป็นกรอบมาตรฐานคุณภาพโรงเรียน ครอบคลุม 7 ด้าน ได้แก่ การนำองค์กร

กลยุทธ์ ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัดและจัดการความรู้ บุคลากร การปฏิบัติการ และผลลัพธ์ นำไปสู่การพัฒนาโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลถือเป็นนวัตกรรมจัดการการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำมาใช้เป็นมาตรการในการยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยมีองค์ประกอบสำคัญสองประการ ได้แก่ การบริหารด้วยระบบคุณภาพ และการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 (Office of the Basic Education Commission, 2022)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ซึ่งดูแลโรงเรียน 82 แห่ง รวมถึงโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ 6 แห่งที่มีบทบาทสำคัญ ซึ่งมีศักยภาพด้านบุคลากรและทรัพยากร แต่ยังมีอุปสรรคปัญหาเชิงโครงสร้าง องค์กรและกระบวนการบริหารที่บั่นทอนการขับเคลื่อนสู่ความเป็นเลิศได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในด้านภาระงานที่เกินกำลัง การขาดการกระจายอำนาจ ความแตกต่างของคุณภาพบุคลากร วัฒนธรรมองค์กร และระบบการประเมินที่ยังเน้นวัดผลสำเร็จเชิงวิชาการแบบเดิม จากการสอบ, การท่องจำ ซึ่งไม่ค่อยสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Chonburi Primary Educational Service Area Office 1, 2024) จึงเป็นข้อจำกัดสำคัญ ดังที่ Chuensri, V. (2019) ชี้ว่า การยกระดับโรงเรียนต้องเริ่มที่การสร้างระบบและบุคลากรไปพร้อมกัน ต้องใช้กระบวนการปรับเปลี่ยนวิธีคิดของผู้บริหารและครู การวางระบบงานแบบบูรณาการ การพัฒนาสมรรถนะครู และนักเรียนสู่ศตวรรษที่ 21 และการสร้างระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารความเป็นเลิศตามเกณฑ์ OBECQA

จากการศึกษาข้อมูล เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารความเป็นเลิศตามกรอบ OBECQA สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่มีบทบาทสำคัญในการเป็นต้นแบบหรือศูนย์กลางทางวิชาการของเขตพื้นที่ มีทรัพยากรทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ และผู้เรียนจำนวนมาก หากสามารถบริหารจัดการโดยใช้แนวคิดการบริหารความเป็นเลิศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน คุณภาพการบริหารจัดการ และสามารถขยายผลสู่โรงเรียนอื่นในพื้นที่ได้ ซึ่งเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ชลบุรี เขต 1 เป็นพื้นที่ที่มีความเจริญสูง ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม มีโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ 6 แห่งที่มีศักยภาพสูงแต่ยังขาดแนวทางการบริหารความเป็นเลิศที่ชัดเจน ยังมีปัญหาด้านการบริหารองค์กร กลยุทธ์การมุ่งเน้นผู้เรียน การวัดผล รวมถึงการพัฒนาบุคลากร และผลลัพธ์ของผู้เรียน

ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวทางการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 1 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารความเป็นเลิศ สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์กับบริบทจริง ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ และประเมินแนวทางการบริหารความเป็นเลิศเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างยั่งยืน และตอบสนองต่อความท้าทายในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความเป็นเลิศ ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารมุ่งความเป็นเลิศ ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 1
3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารมุ่งความเป็นเลิศ ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 1

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษา แนวทางการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน และศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายและความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบเพื่อบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา โดยอาศัยหลักการบริหารสำคัญ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การอำนวยการ การควบคุม และการประเมินผล

รวมทั้งการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้อง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการเปลี่ยนแปลงของสังคมในศตวรรษที่ 21 มีบทบาทสำคัญในฐานะกลไกในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเน้นการใช้ภาวะผู้นำ การวางแผนอย่างมีระบบ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล จึงเป็นหัวใจสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนและสร้างความเข้มแข็งให้แก่โรงเรียน (Boonchiang, W, 2019, p. 23)

แนวคิดการบริหารคุณภาพสถานศึกษา เป็นแนวทางการจัดการโรงเรียนอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ผ่านการประกันคุณภาพการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักบริหารจัดการแบบ TQM และการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result-Based Management) ช่วยเสริมสร้างระบบบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพรอบด้าน โดยใช้แนวทางการบริหารที่เน้นประสิทธิผลขององค์กร กระบวนการที่มีคุณภาพ และผลสัมฤทธิ์ที่ยั่งยืน เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (Office for National Education Standards and Quality Assessment Public Organization, 2022, p. 18)

ความหมายของการบริหารสู่ความเป็นเลิศ Office of the Basic Education Commission OBEC (2020, p. 11) ให้คำนิยามว่า ความเป็นเลิศ หมายถึง การดำเนินการของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นผลลัพธ์เชิงคุณภาพ ทั้งต่อผู้เรียน บุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ การบริหารสู่ความเป็นเลิศ เป็นกระบวนการบริหารจัดการที่มีเป้าหมายในการยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาในทุกมิติอย่างยั่งยืน โดยอาศัยแนวทางการบริหารเชิงกลยุทธ์ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และการใช้ข้อมูลสารสนเทศและผลการประเมินเป็นเครื่องมือสำคัญในการตัดสินใจ ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์สูงสุดในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานในศตวรรษที่ 21

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ เกณฑ์ Malcolm Baldrige National Quality Award (MBNQA) ของสหรัฐอเมริกาได้รับการยอมรับในระดับสากลว่าเป็นกรอบการบริหารจัดการที่มุ่งสู่ ความเป็นเลิศในการดำเนินงาน ผ่านองค์ประกอบ 7 หมวด ได้แก่ การนำองค์กร กลยุทธ์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัดผล บุคลากร กระบวนการ และผลลัพธ์ (NIST, 2023) ประเทศไทยได้นำเกณฑ์นี้มาปรับใช้ในชื่อ รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) ตั้งแต่ปี 2545 โดยความร่วมมือระหว่างกระทรวงอุตสาหกรรมและสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งประเทศไทย (Thailand Productivity Institute, 2023) การประยุกต์ใช้ในภาคการศึกษาได้พัฒนาเป็น EdPEX (Education Criteria for Performance Excellence) สำหรับมหาวิทยาลัย และ OBECQA (Office of the Basic Education Commission Quality Award) สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาเชิงคุณภาพและยั่งยืน

เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) เป็นกรอบที่โรงเรียนสามารถปรับใช้ตามความจำเป็น โดยไม่กำหนดรูปแบบโครงสร้างตายตัว แต่เปิดโอกาสให้สถานศึกษาอธิบายสิ่งสำคัญต่อบริบทของตน ทั้งด้านสภาพแวดล้อม ความสัมพันธ์ที่สำคัญ และกลยุทธ์ เกณฑ์นี้ส่งเสริมความยืดหยุ่น การสร้างสรรค์ และการใช้นวัตกรรม เพื่อการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนสามารถเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสม เช่น Lean, Six Sigma, ISO 9000, Balanced Scorecard และ PDCA ซึ่งหากใช้อย่างเหมาะสมจะช่วยเสริมขีดความสามารถและนำไปสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน (Office of the Basic Education Commission, 2022)

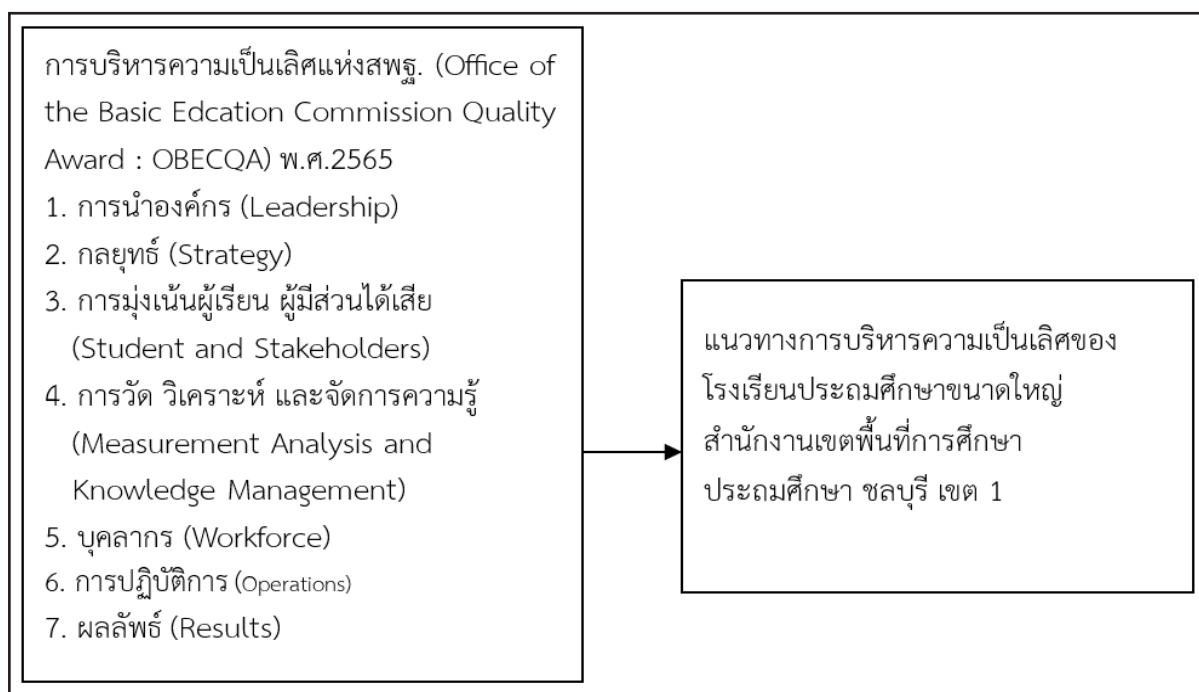
การบริหารตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of Basic Education Commission Quality Award: OBECQA) คือ รูปแบบการบริหารความเป็นเลิศ เป็นระบบในการจัดองค์ประกอบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนงานต่าง ๆ ครอบคลุม 7 ด้านที่สำคัญในการจัดการและการดำเนินการของโรงเรียน แบ่งย่อยออกเป็นกระบวนการ 6 หมวด ได้แก่ 1) การนำองค์กร 2) กลยุทธ์ 3) นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การวัด วิเคราะห์และการจัดการความรู้ 5) บุคลากร 6) การปฏิบัติการ และ 1 หมวด ผลลัพธ์

(Office of the Basic Education Commission, 2022)

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การบริหารตามเกณฑ์ OBECQA มีบทบาทสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีองค์ประกอบหลักคือ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร การวางแผนกลยุทธ์อย่างเป็นระบบและใช้ข้อมูลเป็นฐาน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร และชุมชน การพัฒนาศักยภาพครูอย่างต่อเนื่อง การจัดการความรู้และการประเมินผลเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงอย่างยั่งยืน โดยงานวิจัยหลายเล่ม

ชี้ตรงกันว่า โรงเรียนที่นำเกณฑ์ OBECQA ครบทั้ง 7 หมวดจะมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากกว่าโรงเรียนที่ดำเนินการเพียงบางส่วน โดยจุดเน้นที่สอดคล้องกันคือการมุ่งเน้นผู้เรียน การจัดการกระบวนการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และการใช้ผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนา ซึ่งล้วนส่งผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยในเชิงผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เป็นวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความเป็นเลิศ วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เป็นวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารความเป็นเลิศ โดยนำผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ด้านที่มีค่า PNI สูงสุดเรียงตามลำดับนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านเพื่อหาแนวทางการบริหารความเป็นเลิศ

ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เป็นวิจัยเชิงปริมาณ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางที่พัฒนาในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณนำการวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากการเก็บข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามและนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลสู่การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามมาสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและนำสู่การวิจัยเชิงปริมาณด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร 13 คน ครูผู้สอน จำนวน 365 คน ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2568

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร 6 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์คุณสมบัติ ครูผู้สอน จำนวน 186 คน ได้จากการเทียบตามตารางของ Krejcie & Morgan (1970, pp. 607-610) และได้รับการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราวัดประมาณค่า 1 ฉบับ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 42 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.970 เป็นวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความเป็นเลิศ เครื่องมือที่ใช้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยนำผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ด้านที่มีค่า PNI สูงสุดเรียงตามลำดับ นำมาสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง นำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารความเป็นเลิศ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และเครื่องมือที่ใช้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เป็นแบบประเมินประเภทมาตราวัดประมาณค่า เพื่อประเมินแนวทางการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 เป็นวิจัยเชิงปริมาณ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 แบบสอบถามโดยใช้ QR-Code ส่งไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 ขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 192 คน ตอบแบบสอบถามทาง QR-Code ส่งกลับมาจำนวน 192 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 นำผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ด้านที่มีค่า PNI สูงสุด มาเรียงตามลำดับและนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง นำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เพื่อหาแนวทางการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

การเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เป็นการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางพัฒนาที่ได้มาจากการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 6 ท่านประเมินแนวทางการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ใช้สถิติเชิงพรรณนา หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI^{modified}

สถิติที่ใช้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารความเป็นเลิศ

สถิติที่ใช้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก และระดับมากที่สุด ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้มีส่วนได้เสีย รองลงมา ด้านการวัด วิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ด้านการปฏิบัติการ ด้านบุคลากร ด้านกลยุทธ์ ด้านการนำ

องค์กร และด้านผลลัพธ์

2. จากการศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ได้แนวทางการพัฒนาทั้งหมด 7 ด้าน 43 แนวทางการปฏิบัติ

ตารางวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

การบริหารความเป็นเลิศ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ค่า PNI	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ		
1. การนำองค์กร	4.45	0.726	มาก	4.80	0.418	มากที่สุด	0.110	6
2. กลยุทธ์	4.43	0.657	มาก	4.80	0.416	มากที่สุด	0.112	5
3. มุ่งเน้นผู้เรียน ผู้มีส่วนได้เสีย	4.20	0.761	มาก	4.80	0.415	มากที่สุด	0.179	1
4. การวัด วิเคราะห์ และการจัดการความรู้	4.33	0.690	มาก	4.85	0.350	มากที่สุด	0.152	2
5. บุคลากร	4.42	0.674	มาก	4.86	0.349	มากที่สุด	0.125	4
6. การปฏิบัติการ	4.38	0.682	มาก	4.83	0.379	มากที่สุด	0.131	3
7. ผลลัพธ์	4.45	0.711	มาก	4.77	0.441	มากที่สุด	0.102	7
เฉลี่ยรวม	4.38	0.700	มาก	4.82	0.395	มากที่สุด	0.130	

จากตารางวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ในภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารความเป็นเลิศพบว่า ด้านผลลัพธ์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านมุ่งเน้นผู้เรียนผู้มีส่วนได้เสียมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารความเป็นเลิศพบว่า ด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านผลลัพธ์มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ในภาพ

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด

รวม คือ 0.130 โดยขอบข่ายการบริหารความเป็นเลิศที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านมุ่งเน้นผู้เรียนผู้มีส่วนได้เสีย เท่ากับ 0.179 อยู่ในลำดับที่ 1 รองลงมา คือ ด้านการวัด วิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ด้านการปฏิบัติการ ด้านบุคลากร ด้านกลยุทธ์ ด้านการนำองค์กร และด้านผลลัพธ์มีลำดับความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด

วิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ด้านที่ 1 การนำองค์กร เสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ มุ่งวิสัยทัศน์ชัดเจน ถ่ายทอดเป้าหมายและค่านิยมร่วม สร้างแรงบันดาลใจ พัฒนาวินัยองค์กรที่เน้นนวัตกรรม คุณธรรม และความร่วมมือ เพื่อขับเคลื่อนสู่ความเป็นเลิศ จากการวิเคราะห์เนื้อหา นำมาซึ่งแนวทางการปฏิบัติด้านการนำองค์กร จำนวน 6 ข้อ

ด้านที่ 2 กลยุทธ์ กำหนดกลยุทธ์จากการวิเคราะห์ SWOT อย่างรอบด้าน ระบุปัจจัยสำคัญและจัดลำดับความสำคัญ ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า มีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ติดตาม

ประเมินผลต่อเนื่อง และนำนวัตกรรมมาพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จากการวิเคราะห์เนื้อหาที่มาซึ่งแนวทางการปฏิบัติด้านกลยุทธ์ จำนวน 6 ข้อ

ด้านที่ 3 การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรใช้การเรียนรู้แบบ Active Learning และหลักสูตรยืดหยุ่นที่เชื่อมโยงชีวิตจริง คำนึงถึงความแตกต่างรายบุคคล รับฟังและตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พร้อมสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงาน เพื่อพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมสอดคล้องทักษะศตวรรษที่ 21 จากการวิเคราะห์เนื้อหา ที่มาซึ่งแนวทางการปฏิบัติด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 7 ข้อ

ด้านที่ 4 การวัด วิเคราะห์ และจัดการความรู้ ควรมีระบบสารสนเทศกลางที่ครบถ้วนและทันสมัย พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการวิเคราะห์ข้อมูล จัดตั้ง PLC พร้อมกำกับติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ข้อมูลและความรู้ขับเคลื่อนสู่ความเป็นเลิศ นำมาซึ่งแนวทางการปฏิบัติด้านการวัด วิเคราะห์ และจัดการความรู้ จำนวน 6 ข้อ

ด้านที่ 5 บุคลากร มุ่งสร้างแรงจูงใจและความผูกพัน กำหนดและพัฒนาสมรรถนะอย่างชัดเจน จัดแผนพัฒนารายบุคคล ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านอบรม นิเทศ และ PLC พร้อมสวัสดิการและโอกาสก้าวหน้า เพื่อให้บุคลากรทำงานเต็มศักยภาพ ขับเคลื่อนสู่ความเป็นเลิศ นำมาซึ่งแนวทางการปฏิบัติด้านบุคลากรจำนวน 6 ข้อ

ด้านที่ 6 การปฏิบัติการ วางแผนและออกแบบกระบวนการร่วมกัน พัฒนาครูตามหลัก KASM ใช้ Active

Learning ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สร้างระบบสนับสนุนการเรียนรู้ครบวงจร พร้อมผู้บริหารขับเคลื่อนจัดสรรทรัพยากร และประเมินผลต่อเนื่อง นำมาซึ่งแนวทางการปฏิบัติด้านการปฏิบัติการ จำนวน 5 ข้อ

ด้านที่ 7 ผลลัพธ์ ควรพัฒนาคุณภาพรอบด้านทั้งวิชาการและคุณภาพชีวิตผู้เรียน ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพิ่มประสิทธิภาพ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐาน สร้างความพึงพอใจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เสริมความเข้มแข็งองค์กรผ่านภาวะผู้นำ ควรมีการวางแผนบุคลากรและงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ และความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ภายใต้กรอบ ADLI ประเมินว่าองค์กรมีแนวทางที่ชัดเจน (Approach) ถ่ายทอดได้จริง (Deployment) ปรับปรุงต่อเนื่อง (Learning) และบูรณาการอย่างเป็นระบบ (Integration) นำมาซึ่งแนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาให้ได้ผลลัพธ์จำนวน 7 ข้อ

การบริหารผลลัพธ์ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ต้องเป็นการขับเคลื่อนเชิงระบบที่มุ่งเน้นคุณภาพรอบด้าน การใช้กรอบ ADLI ในการบริหารโรงเรียนจะทำให้โรงเรียนมีวิธีการปฏิบัติที่ชัดเจน ดำเนินการได้จริง เรียนรู้และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และบูรณาการเข้ากับทุกกระบวนการ การพัฒนาเชิงกลยุทธ์โดยอาศัยข้อมูลและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทำให้ผลลัพธ์ที่ได้ตอบโจทย์มาตรฐานการศึกษาของชาติและบริบทพื้นที่ทั้งในมิติวิชาการ มิติคุณภาพชีวิตผู้เรียน และความเข้มแข็งขององค์กร ซึ่งนำไปสู่ความยั่งยืนของการพัฒนาโรงเรียนอย่างแท้จริง

ผลการประเมินแนวทางพัฒนาการบริหารมุ่งความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 ในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้

ข้อที่	แนวทางการพัฒนา	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1	การนำองค์กร	4.66	0.483	4.53	0.591
2	กลยุทธ์	4.63	0.485	4.39	0.624
3	การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้มีส่วนได้เสีย	4.69	0.497	4.54	0.451
4	การวัด วิเคราะห์ และจัดการความรู้	4.63	0.485	4.36	0.591
5	บุคลากร	4.88	0.159	4.75	0.349
6	การปฏิบัติการ	4.76	0.288	4.66	0.322
7	ผลลัพธ์	4.88	0.216	4.69	0.436
รวม		4.73	0.373	4.56	0.481

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวม ด้านความเหมาะสมของแนวทางโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความเป็นไปได้ของแนวทางอยู่ในระดับมากที่สุด

การอภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่าภาพรวมสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากเรียงลำดับสภาพปัจจุบันจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผลลัพธ์ ด้านการนำองค์กร ด้านกลยุทธ์ ด้านบุคลากร ด้านการปฏิบัติการ ด้านการวัด วิเคราะห์ และการจัดการเรียนรู้ และด้านมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้มีส่วนได้เสีย ตามลำดับ ภาพรวมสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด จะเห็นได้ว่าสภาพปัจจุบันการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ยังสามารถพัฒนาไปสู่ระดับมากที่สุดได้ เรียงลำดับสภาพที่พึงประสงค์จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการวัด วิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ด้านการปฏิบัติการ ด้านการนำองค์กร ด้านกลยุทธ์ ด้านมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้มีส่วนได้เสีย และด้านผลลัพธ์ สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างเชิงพัฒนาที่สถานศึกษาจำเป็นต้องเร่งดำเนินการอย่างเป็นระบบ (Office of the Basic Education Commission, 2022)

การที่ด้านบุคลากรอยู่ในลำดับสูงสุดของสภาพที่พึงประสงค์ แสดงถึงความตระหนักว่าครูและบุคลากรเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sunthornsamai, W. (2020, P. 85) ที่พบว่าการพัฒนาสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการเสริมแรงใจเชิงบวก มีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น พบว่าด้านมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสียมีความต้องการสูงสุด โดยเฉพาะการจัดเก็บข้อมูลความต้องการ ความคาดหวัง และความพึงพอใจของผู้เรียนและผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด

การบริหารเชิงประจักษ์ (Evidence-Based Management) ที่ OBECQA 2565 เน้นย้ำให้สถานศึกษาใช้ข้อมูลจริงเป็นฐานในการกำหนดทิศทางและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านวิชาการและคุณภาพชีวิต

ผลการวิจัยได้สะท้อนถึงสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงหรือในการบริหารเพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ทุกด้านนั้นยังมีการปฏิบัติหรือดำเนินงานที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางการบริหารที่ได้ตั้งไว้ และพบว่าการดำเนินงานในแต่ละด้านและรายชื่ออยู่ในระดับที่มีค่าต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นจริงภายในสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาหรือหาแนวทางพัฒนาการบริหารให้มีประสิทธิภาพมาปรับประยุกต์ใช้ให้บรรลุตามสภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น

2. ผลแนวทางพัฒนาการบริหารมุ่งความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ผลการศึกษาไปสู่การกำหนดแนวทางพัฒนาการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยมีสาระสำคัญดังนี้ แนวทางในด้านการนำองค์กร เน้นการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทุกระดับ เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งคุณภาพ คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และพัฒนาระบบติดตามประเมินผลที่มีตัวชี้วัดชัดเจนเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ Northouse (2022, p. 101) ที่ระบุว่าภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วย การเป็นแบบอย่าง (role model) ด้านกลยุทธ์ มุ่งพัฒนาระบบวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการวางแผน เพื่อให้เป้าหมายและยุทธศาสตร์ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bryson (2018, P. 50) ที่ระบุว่า การวางแผนกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลและสภาพแวดล้อมอย่างรอบด้าน เพื่อให้แผนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนด้านผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เน้นการรับฟังและตอบสนองต่อความต้องการ ความคาดหวัง และความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง และ

ชุมชน เพื่อสร้างคุณภาพการเรียนรู้และความเชื่อมั่นต่อโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Chantrapipat, S. (2019, p.134) ที่พบว่าการใช้ข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียช่วยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนและระบบสนับสนุนได้ตรงตามความคาดหวัง และสร้างความเชื่อมั่นต่อคุณภาพการศึกษา ด้านการวัด วิเคราะห์ และจัดการความรู้ ได้เสนอการพัฒนาระบบสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจและการจัดการคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ด้านบุคลากร ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการอบรม การใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และระบบแรงจูงใจเพื่อยกระดับคุณภาพการสอน ด้านการปฏิบัติการมุ่งปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและทักษะศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ และสุดท้าย ด้านผลลัพธ์ ให้ความสำคัญกับการสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะของผู้เรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน รวมถึงการสร้างชื่อเสียงและความเชื่อมั่นต่อสาธารณะ จะเห็นได้ว่าแนวทางดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาที่เป็นระบบและมีบูรณาการทุกด้าน ตั้งแต่การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์จนถึงคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Office of the Basic Education Commission. (2022) ที่เน้นการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารมุ่งความเป็นเลิศตามกรอบ OBECQA ที่เน้นผลลัพธ์เชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาการ คุณภาพชีวิตผู้เรียน และความเข้มแข็งขององค์กร ดังนั้น แนวทางที่เน้นการบูรณาการระหว่างการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยี การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี และการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นรากฐานสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 สามารถบรรลุผลลัพธ์ตามเกณฑ์ความเป็นเลิศได้

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการบริหารความเป็นเลิศตามกรอบ OBECQA 7 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าแนวทางดังกล่าวมีความชัดเจน ครอบคลุม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในบริบทของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ การที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้การประเมินในระดับสูงสุดเป็นการยืนยันว่าแนวทางนี้มีความสอดคล้องกับหลักการ

ของการบริหารจัดการคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management: TQM) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การกำหนดกระบวนการที่ชัดเจน และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง Deming. (1986) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อค้นพบของ (Thongdee, 2019) ที่ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์ OBECQA และพบว่า แนวทางที่ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูง มักสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษา ทั้งนี้ การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิยังช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและความมั่นใจให้แก่ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนว่าแนวทางดังกล่าวจะสามารถขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติได้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ด้านการนำองค์กร ผู้บริหารควรใช้ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โดยสร้างการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการตัดสินใจและการกำหนดทิศทางของโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่โปร่งใสและยั่งยืน

2. ด้านกลยุทธ์ โรงเรียนสามารถนำแนวทางไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนกลยุทธ์ที่ชัดเจน มีตัวชี้วัด (KPI) ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์และการวิเคราะห์ SWOT/TOWS เพื่อสร้างกลยุทธ์ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น

3. ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรใช้แนวทางเพื่อพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง รวมถึงยกระดับคุณภาพบริการทางการศึกษาเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจต่อชุมชน

4. ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ โรงเรียนควรสร้างระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์และจัดการความรู้เพื่อการตัดสินใจ และเป็นเครื่องมือในการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

5. ด้านบุคลากร ควรจัดทำแผนพัฒนาสมรรถนะและแรงจูงใจของครูและบุคลากร สนับสนุนการพัฒนารายบุคคล การทำงานเป็นทีม และสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่ง

การเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง

6. ด้านการปฏิบัติการ โรงเรียนควรใช้ผลวิจัยเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารงานทั่วไป โดยบูรณาการนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้กระบวนการมีคุณภาพ มาตรฐาน และตรวจสอบได้

7. ด้านผลลัพธ์ นำผลการวิจัยไปใช้ปรับระบบติดตามและประเมินผลผู้เรียน โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 และความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสะท้อนประสิทธิภาพการจัดการศึกษาและยกระดับคุณภาพโรงเรียนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบหรือโมเดลการมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) เพื่อสะท้อนมุมมองที่รอบด้านและพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังอย่างแท้จริง

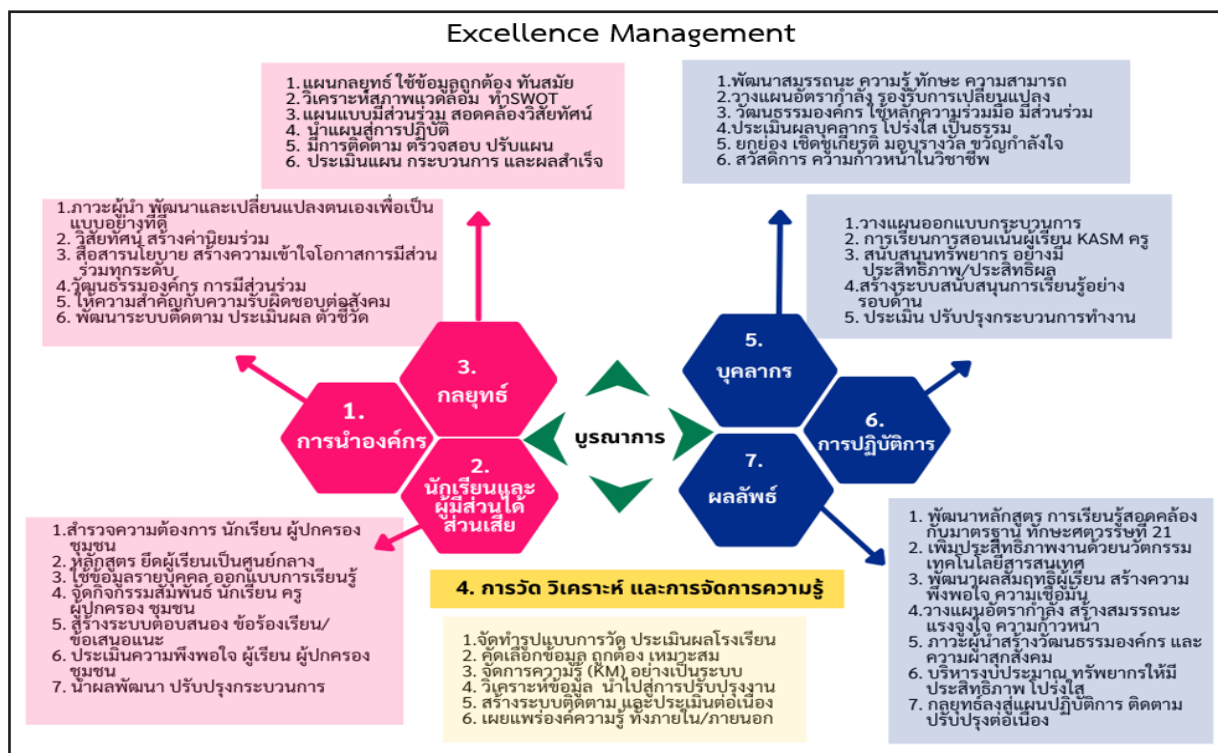
2. ควรวิจัยและพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการความรู้ (Knowledge Management System) ที่เชื่อมโยงข้อมูลจากทุกหน่วยงานภายในโรงเรียน เพื่อสร้างฐานข้อมูลกลางสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียนและผลการดำเนินงานของครู รวมถึงศึกษาการใช้ Big Data และ AI ในการทำนายแนวโน้มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเพื่อเป็นฐานในการวางนโยบายการศึกษา

3. ควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการสร้างนวัตกรรมการบริหาร เช่น ระบบติดตามประเมินผลการทำงานของครูและบุคลากร

หรือโมเดลการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืนในการบริหารโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดใหญ่

องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 ในภาพรวมพบว่าภาพรวมสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ภาพรวมสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่ามีความต้องการจำเป็น โดยเรียงจากสูงสุดไปหาน้อยที่สุดได้ตามลำดับ ดังนี้ 1) ด้านมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้มีส่วนได้เสีย 2) ด้านการวัด วิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 3) ด้านการปฏิบัติการ 4) ด้านบุคลากร 5) ด้านกลยุทธ์ 6) ด้านการนำองค์กร 7) ด้านผลลัพธ์ จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 ได้แนวทางการพัฒนาทั้งหมด 7 ด้าน 43 แนวทางภายใต้กรอบ OBECQA แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่สามารถพัฒนาสู่ความเป็นเลิศได้อย่างเป็นระบบและบูรณาการ โดยมีองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญในเชิงบูรณาการ คือ การเชื่อมโยงกระบวนการบริหาร 7 ด้านเข้าด้วยกัน เพื่อให้โรงเรียนเกิดความเป็นเลิศทั้งเชิงระบบ (Systematic Excellence) และเชิงผลลัพธ์ (Outcome-based Excellence) ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

แผนภาพแนวทางการบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ ตามกรอบ OBECQA 7 ด้าน
สู่แนวทางปฏิบัติ 43 ข้อ เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จของผู้เรียนและความเป็นเลิศขององค์กร

References

- Boonchiang, W. (2019). *Human resource management in educational institutions*. Khon Kaen: Khon Kaen University. (in Thai)
- Chonburi Primary Educational Service Area Office 1. (2024). *Basic education administration plan B.E. 2567 (2024)*. Chonburi: Chonburi Primary Educational Service Area Office 1.
- Chuensri, V. (2019). *The development of teachers' and students' competencies for the 21st century*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560. (2017). *Royal Thai government gazette*, 134(40 A), 1–193. (in Thai)
- Deming, W. E. (1986). *Out of the crisis massachusetts institute of technology, center for advanced educational services*. (in Thai)
- Ministry of Education. (2017). *The national education plan, B.E. 2560–2579 (2017–2036)*. Bangkok: Prikwan Graphic. (in Thai)
- National Education Act, B.E. 2542. (1999). *Royal Thai government gazette*, 116(74 A), 1–23.
- National Institute of Standards and Technology. (2023). *Baldrige excellence framework (education): A systems approach to improving your organization's performance*. Gaithersburg, MD: U.S. Department of Commerce.

- Office of the Basic Education Commission. (2022). *Office of the basic education commission quality award (obecqa): Revised edition b.e. 2565–2568 (2022–2025)*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission. (in Thai)
- Office of the Education Council. (2017). *The national education plan, B.E. 2560–2579 (2017–2036)*. Bangkok: Prikwan Graphic. (in Thai)
- Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public Organization). (2022). *Report on the 4th round of external quality assessment*. Bangkok: ONESQA. (in Thai)
- Sunthornsamai, W. (2020). *Developing teacher competencies through the professional learning community (PLC) process to enhance student achievement*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Thailand Productivity Institute. (2023). *Thailand quality award (TQA) criteria manual*. Bangkok: Thailand Productivity Institute. (in Thai)
- Thongdee, P. (2019). *Developing school management approaches based on OBECQA criteria*. Bangkok: Srinakharinwirot University. (in Thai)

